

Á FAGLEGUM NÓTUM

Öflug naut til notkunar úr 2017 árgangi

Guðmundur Jóhannesson
ráðunautur í
nautgriparækt hjá RML
mundi@rml.is

Nýtt kynbótamat var keyrt núna í júní og að þessu sinni var stóra breytingin sú að tekin var í notkun ný spenaekinn.

Gerð var grein fyrir breytingum á henni í síðasta blaði. Þegar gerðar eru slíkar grundvallarbreytingar verða eðlilega þó nokkrar breytingar á heildareinkunn nautanna þar sem spenaekinn vegur 10%.

Nýja spenaekinn hampar þeim nautum sem gefa hæfilega spena hvað lengd og þykkt varðar betur eldri einkunn.

Fagræð ákvað í kjölfar þessa að gera breytingar á reyndum nautum í notkun. Ákveðið var að taka Steinar 15042 og Knött 16006 úr notkun en þeir tóku litlum sem engum breytingum en höfðu verið lengi í dreifingu. Þeir voru því að segja má fullnotaðir.

Flýtir 17016 fer úr dreifingu en hann lækkaði um eitt stig og áhugi á honum var lítill. Þá lækkaði Stæll 17022 um fimm stig og hverfur því af stóra sviðinu.

Í stað þessara nauta koma fjögur ný naut, öll fædd 2017. Þetta eru öflug og lofandi naut með dreifðu faðerni. Hér verður gerð nánari grein fyrir þeim en einnig er bent á nautaskra.is.

Þróttur 17023 er frá Ósi í Hvalfjarðarsveit undan Kletti 08030 og Grunnfríði 528 Þrælsdóttur 09068. Dætur Þróttar eru miklar mjólkurkúr en verðefnahlutföll í mjólk eru lág. Aðaleinkenni er að þær eru fremur stórar, boldjúpar og útlögumiklar áamt því að mjaltir eru frekar góðar og skap gott. Heildareinkunn 106.

Búkki 17031 er frá Lundi í Lundarreykjadal undan Dropa 10077 og Söllu 266 Boltadóttur 09021. Það sem helst einkennir dætur Búkkar er að þetta eru stórar, skappgóðar og háfættar kúr með úrvalsgóða jógurgerð, netta spena og há verðefni í mjólk. Heildareinkunn 111.

Ós 17034 er frá Espihóli í Eyjafirði undan Úlla 10089 og 921 Kambsdóttur 06022. Helstu einkenni dætra Óss eru mikil mjólkurlagni, lág hlutföll verðefna í mjólk, úrvalsgóð jógurgerð, góðar mjaltir og gott skap. Heildareinkunn 113.

Þróttur 17023 er frá Ósi í Hvalfjarðarsveit.

Búkki 17031 er frá Lundi í Lundarreykjadal.

Títan 17036 er frá Káranesi í Kjós undan Úranusi 10081 og Súru 651 Dynjandadóttur 06024. Sterkustu einkenni Títansdætra eru góð jógur- og spenagerð og frábærar mjaltir. Þá eru þetta mjög vinsælar kúr. Heildareinkunn 111.

Þau naut sem áfram verða í dreifingu eru:

- Mikki 15043 sem lækkar um eitt stig og stendur nú með 111 í heildareinkunn.
- Tanni 15065 lækkar um þrjú stig en stendur eftir sem áður mjög sterkt, heildareinkunn 113.
- Bikar 16008 lækkar um tvö stig og er með góða heildareinkunn upp á 111.
- Jarfi 16016 lækkar um þrjú stig en stendur mjög vel áfram, heildareinkunn 113.

- Skírnir 16018 hækkar um eitt stig og er með heildareinkunn upp á 108.
- Róður 16019 lækkar um eitt stig og stendur í heildareinkunn upp á 107.
- Kári 16026 styrkir sína stöðu, hækkar um tvö stig fer upp í heildareinkunn 198.
- Jónki 16036 hækkar um eitt stig og stendur nú með heildareinkunn upp á 110.
- Herkir 16069 hækkar um þrjú stig og heildareinkunn er nú 110.
- Kopar 17014 stendur í stað og heildareinkunn óbreytt upp á 106.
- Jötunn 17026 hækkar um eitt stig og heildareinkunn nú 111.

Nautsfeðralistinn tekur breytingum. Þannig falla Mikki 15043,

Ós 17034 er frá Espihóli í Eyjafirði.

Títan 17036 er frá Káranesi í Kjós.

Tanni 15065, Róður 16019 og Jónki 16036 af þeim lista en þó verða áfram keyptir kálfar undan þeim. Nýir inn á nautsfeðralistann koma Jötunn 17026, Búkki 17031, Ós 17034 og Títan 17036 auk þess sem Bikar 16008 og Jarfi 16016 verða áfram nautsfeður. Áfram er óskað eftir því að kúr á nautsmæðraskrá (með rautt flagg í Huppu) og efnilegar kvígur (með grænt flagg í Huppu) verði sæddar með einhverju ofantalinnu nauta.

Þær breytingar sem gerðar voru á kynbótamatinu núna með nýrri spenaekinn eru liður í uppfærslu og nútímavæðingu kynbótamatsins. Stærsta breytingin á þeim vettvangi er handan hornsins en stefnan er að í haust verði tekið í notkun erfðamat og í kjölfarið verður

kynbótaskipulaginu gjörbreytt þegar erfðamengisúrval kemur að fullu til framkvæmda.

Sú vísa verður sjaldan of oft kveðin að hið sameiginlega ræktunarstarf byggir á virkri þátttöku sem flestra, helst allra.

Aðeins þannig næst árangur sem unað verður við. Á komandi misserum og árum verður ein af þungamiðjum ræktunarstarfsins sýnataka úr kvígum en arfgerðargreining sem flestra gripa er undirstaða þess að nægilegt öryggi náist á erfðamatið. Það er því gríðarlega mikilvægt að allir bændur taki þátt.

Ég beini því þeim tilmælum til þeirra sem ekki hafa pantað DNA-merki að gera slíkt hið fyrsta og hefja sýnatöku úr kvígum.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Falsfréttir af Galla frá Hesti og fénu í Botnum

Eyþór Einarsson
ráðunautur
búfjárræktar-
og þjónustusviðs
ee@rml.is

Það er allavega eitt sem sæðingastöðvahrúturinn Galli frá Hesti á sameiginlegt með kindunum í Botnum í Meðallandi.

Það er að rangar DNA niðurstöður hafa komið þeim í fréttir. Galli frá Hesti sem upphaflega var tekinn inn á sæðingastöð á þeim forsendum að hann hefði hlutlaus arfgerð hlaut þann dóm í vetur að hann væri með áhættuafgerð. Kom það fram þegar nokkrir sæðingahrútar voru endurgreindir til að fá ýtarlegri niðurstöður um arfgerðir þeirra.

Nú hefur komið í ljós að hrúturinn er sannarlega hlutlaus og því enginn gallagripur líkt og um tíma var talið.

Varðandi kindurnar í Botnum, þá leit út fyrir að þar hefðu fundist þrjár gripir með arfgerðina T137. Hinsvegar eftir endurteknar sýnatökur þar á bæ fannst aldrei neitt meira af þessari arfgerð. Skýringin reyndist sú að upplýsingarnar um þessar þrjár kindur sem upphaflega voru greindar með T137 voru rangar. Í báðum tilfellum verða mannleg mistök á tilraunastofunum þar sem sýnin eru greind þess valdandi að rangar niðurstöður eru gefnar upp fyrir þessa gripa. Nú kann einhver að spyrja – hversu áreiðanlegar eru þessar DNA niðurstöður? Því má til svara að mannleg mistök geta alltaf átt sér stað og þetta ferli sem saman stendur af sýnatöku, skráningum, greiningu og útgáfu niðurstaðna er ekki yfir það hafið að eitthvað geti farið úrskeiðis. Mjög lítlar líkur eru á því að greiningin sjálf klikki. Í því samhengi má nefna að DNA greiningar hafa um margra ára skeið verið notaðar bæði í hrossarækt

og nautgriparækt til að staðfesta ætterni gripa með góðum árangri.

Með þeim endurbótum sem nú er verið að gera á skýrsluhaldsforritinu Fjárvisi verður mjög aðgengilegt að skoða arfgerðir m.t.t. ættartengsla og ætlunin er að Fjárvisi geri jafnframt athugasemd ef arfgerðargreining foreldris og afkvæmis stemma ekki saman. Í þessum gríðarlega umfangsmiklu arfgerðargreiningum sem verið er að framkvæma í sauðfjárræktinni mátti búast við að einhverjar villur kæmu fram en enn sem komið er virðast þær mjög sjaldgæfar.

Hér með er það harmað að rangar upplýsingar hafi verið settar fram og hlutaðeigendur beðnir velvirðingar. Það er synd að T137 hafi ekki fundist í Botnum en sannarlega ánægulegt að Galli geti haldið áfram veru sinni á sæðingastöð þar sem ýmsar ábendingar hafa heyrst af fallegum lömbum undan honum í vor.